

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY TRZEBOWNISKO
NA LATA 2023-2030

Trzebowno, 2023 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
I. Podstawy prawne opracowania Strategii.....	7
1. Główne ramy prawne	7
2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	9
II. Proces uspołeczniania, słownik pojęć oraz uczestnicy	16
1. Proces uspołeczniania	16
2. Słownik pojęć	16
III. Wizja, misja oraz cel strategiczny	17
IV. Charakterystyka środowiska społecznego	18
Informacje ogólne	18
Struktura ludności.....	18
Szkolnictwo podstawowe	19
Pomoc społeczna	19
Bezrobocie.....	20
V. Diagnoza Problemów Społecznych	22
1. Badania	22
2. Rekomendacje	22
3. Ocena zdolności realizacji usług społecznych	28
VI. Analiza SWOT oraz dane prospektywne	31
1. Analiza SWOT.....	31
2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)	37
Pomoc społeczna	37
Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.....	38
Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej	38
VII. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	39
1. Cele główne strategii.....	39
2. Cele operacyjne i ich realizacja.....	41
VIII. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią.....	50
IX. System zarządzania i aktualizacji strategii.....	52

Podmioty zarządzające realizacją strategii	52
Ramy finansowe Strategii.....	52
Instrumenty realizacji strategii	54
Monitoring i ocena wdrażania strategii.....	54
Aktualizacja strategii	56
Załącznik nr 1 – wykaz podmiotów ekonomii społecznej.....	57

WSTĘP

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznym, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie – społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Jedną z bardziej popularnych definicji pojęcia „problem społeczny” sformułował R. Maris, wg którego jest to: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*¹. Z kolei, według K. Fryszackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przewyżnienia,
- można go przewyżnić przez zbiorowe działanie.

Realizacja celu jaki, wynika z konieczności stworzenia strategii, gmina może realizować przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę,

¹ K. Fryszacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Fryszacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

bądź wykorzystanie infrastruktury należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej, następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądane staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno– kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z

adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym”, co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych.

I. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

1. Główne ramy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r., poz. 615 ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.);

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 172);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2241);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100, ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2123);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561, ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1327, ze zm.);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1577);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r., poz. 1329 ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022 r., poz. 1205 ze zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 2021 ze zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia jest głównym narzędziem realizacji polityki społecznej i socjalnej oraz dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno- gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania Państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.
2. Polska Cyfrowa.
3. Kapitał ludzki.
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski.
5. Rozwój regionalny.
6. Transport.

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

7. Kapitał społeczny.
8. Sprawne państwo.

Narodowy Program Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadań Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej, niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów

społecznych, obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- 1) Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
- 2) Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
- 3) Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej

Działania przewidziane w KPRES ujęto w czterech obszarach tematycznych.

- Solidarna wspólnota lokalna. Obszar ten dotyczy współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową. Przewidziane w nim działania pozwolą zmienić zasady współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i dopasowanych do

indywidualnych potrzeb usług społecznych, świadczonych w szczególności przez podmioty działające lokalnie.

- Solidarny rynek pracy. W tym obszarze zebrane zostały działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej (np.: CIS, KIS, WTZ, ZAZ przedsiębiorstwa społeczne). Określone zostały również warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach. Wszystkie te działania przyczynią się do zwiększenia szans na pracę i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej (np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, ubogich).
- Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna. Obszar ten obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność. Dzięki temu bardziej stabilne będą miejsca pracy tworzone w tych podmiotach. W KPRES przewidziano m.in. dedykowane dla podmiotów ekonomii społecznej wsparcie doradcze, pożyczki, a także działania wspierające powstawanie sieci i partnerstw.
- Solidarne społeczeństwo. W tym obszarze znalazły się działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną. Będą one skierowane w szczególności do osób młodych. Ponadto przewidziano także upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz publicznych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,

- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno- programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do 2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające zaangażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych, jak i prywatnych.

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 została przyjęta przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwałą Nr XXVII/458/20 w dniu 28 września 2020 roku. Strategia jest podstawowym dokumentem, określającym ramy dla

kolejnych dokumentów strategicznych i dokumentów programowych na poziomie wojewódzkim, takich jak między innymi Regionalne Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 czy Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2021–2030.

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 to strategia regionu, która opiera się na utrzymaniu korzystnej trajektorii rozwojowej regionu i stopniowym niwelowaniu różnicowań rozwojowych na poziomie subregionalnym, a także wzroście spójności wewnątrzregionalnej i poziomie życia mieszkańców.

W dokumencie Strategii wytyczono 4 obszary tematyczne działań na poziomie województwa. Są to:

- 1) Gospodarka i nauka.
- 2) Kapitał ludzki i społeczny (gdzie wśród priorytetów wskazano m.in. na kwestie społeczeństwa obywatelskiego i kapitału społecznego, problem wyłączenia społecznego, aktywny styl życia, rynek pracy, a także politykę zdrowotną).
- 3) Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska.
- 4) Dostępność usług.

II.PROCES USPOŁECZNIANIA, SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ UCZESTNICZY

1. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsidiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

III. WIZJA, MISJA ORAZ CEL STRATEGICZNY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Trzebowniko, jako jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za kilka lat. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Wobec powyższego, mając również na względzie przeprowadzoną Diagnozę Problemów Społecznych, a także kontynuując dotychczasowe działania (na podstawie wcześniejszej Strategii), w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, wizja została sformułowana w następujący sposób:

**Trzebowniko – gmina dążąca do zapewnienia bezpieczeństwa
i wysokiego standardu życia mieszkańców,
dostosowana do bieżących potrzeb społecznych.**

Misję Gminy Trzebowniko, wobec przedstawionej wizji, a także dotychczas prowadzonych działań, należy przedstawić następująco:

Trzebowniko jako gmina bezpieczna i otwarta dla mieszkańców, która:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązuje problemy społeczne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę prozdrowotną, zwłaszcza dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem integracji międzypokoleniowej.

Celem podstawowym (wyjściowym) jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją oraz misją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary. Urzeczywistnieniem będzie wskazanie odpowiednich Celów Strategicznych i powiązanych z nimi kierunków działania.

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

INFORMACJE OGÓLNE

Trzebownisko³ to gmina wiejska. Należy do województwa podkarpackiego, powiatu rzeszowskiego. Gmina liczy 23 012 mieszkańców, z czego 50,9% stanowią kobiety, a 49,1% mężczyźni. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców wzrosła o 31,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 38,0 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców Polski.

Gmina Trzebownisko ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 15. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 0,64 na 1000 mieszkańców gminy Trzebownisko. W 2021 roku urodziło się 221 dzieci, w tym 51,1% dziewczynek i 48,9% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,96 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

60,6% mieszkańców gminy Trzebownisko jest w wieku produkcyjnym, 22,7% w wieku przedprodukcyjnym, a 16,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

STRUKTURA LUDNOŚCI

Struktura ludności zaprezentowana została w formie tabelarycznej, z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny.

GRUPA WIEKOWA	GMINA		
	OGÓLEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2021 rok			
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	5031	2409	2622
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	14037	6731	7306

³ Dane wskazane w podrozdziale „Informacje ogólne” – www.polskawliczbach.pl, zaktualizowane wg danych na dzień 31 grudnia 2022 r.

Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	3602	2404	1198
2022 rok			
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	5159	2457	2702
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	14143	6773	7370
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	3710	2481	1229

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

Struktura placówek oświatowych.

Liczba placówek	2021/2022	2022/2023
Placówki wychowania przedszkolnego	16	16
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	1178	1350
Szkoły podstawowe	9	9
Uczniowie szkół podstawowych	2089	2102

POMOC SPOŁECZNA

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2021 ROK	2022 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC NA PODSTAWIE WYDANYCH DECYZJI	344	311
W TYM ZADANIA WŁASNE	344	311
W TYM ZADANIA ZLECONE	2	2
LICZBA RODZIN	266	235

LICZBA OSÓB W RODZINACH	576	506
-------------------------	-----	-----

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebowniku (dalej jako: GOPS). Szczegółowe przedstawienie danych dotyczących ilości osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej znajduje się w tabeli poniżej (nast. strona).

Poza GOPS, na terenie Gminy funkcjonują:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Interdyscyplinarny.

BEZROBOCIE

	2021 ROK		2022 ROK	
	OGÓLEM	KOBIETY	OGÓLEM	KOBIETY
BEZROBOTNI	654	346	565	286
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	94	54	89	52
ZAMIESZKALI NA WSI	654	346	565	286

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
	2021 rok		2022 rok	
UBÓSTWO	118	222	109	211
SIEROCTWO	0	0	0	0
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	35	210	33	184
BEZROBOCIE	7	7	5	5
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	92	173	77	124
BEZRADNOŚĆ	17	65	16	61
PRZEMOC W RODZINIE	154	270	136	232
ALKOHOLIZM	31	48	31	46
NARKOMANIA	1	1	1	1
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	1	1	0	0

V. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Badania

Na zlecenie Gminy, w 2023 roku, przeprowadzona została Diagnoza Problemów Społecznych. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Główny cel badań stanowiło zdiagnozowanie skali problemów społecznych w gminie Trzebowniko oraz postaw mieszkańców względem takich problemów jak: ubóstwo, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność, bezdomność, przemoc domowa (w rodzinie), bezrobocie, wykluczenie społeczne, a także uzależnienia. Mieszkańców poproszono również o ocenę warunków życia oraz form pomocy rodzinie.

W badaniu łącznie wzięło udział 100 osób (dorosłych mieszkańców). Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskania informacji, które posłużyły do sporządzenia niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzebowniko.

Z uwagi na obszerność dokumentu Diagnozy, w niniejszej Strategii zdecydowano się przedstawić jedynie rekomendacje, jako ten element, który ma bezpośrednie przełożenie na ustalenie misji, wizji oraz celów strategicznych.

2. Rekomendacje

Rekomendowane działania profilaktyczne dla Gminy Trzebowniko i jej mieszkańców:

- Badania pokazały, iż uzależnienia, zdaniem mieszkańców, są głównym powodem większości problemów społecznych w Gminie Trzebowniko, tj. ubóstwa, bezdomności, przemocy domowej. Dodatkowo, 34,00% mieszkańców uważa, że skala uzależnień w gminie jest średnia, a 19,00% osób uważa, iż jest ona wysoka. Kolejne 19,00% ankietowanych uważa, iż skala uzależnień w Gminie Trzebowniko jest niska. Rekomenduje się realizację kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych,

społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia.

- Aby zwiększyć skuteczność prowadzonych działań profilaktycznych zaleca się kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, kontynuowanie organizacji szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych. Ważne przed przeprowadzeniem szkoleń, jest przekazanie grupom, które mają być objęte szkoleniem, krótkich ankiet mających na celu zbadanie ich potrzeb szkoleniowych.
- Szkolenia (w wersji stacjonarnej lub online) dla kadry kierowniczej lokalnych instytucji i przedsiębiorstw w zakresie adekwatnego reagowania i interwencji wobec pracowników wykonujących obowiązki zawodowe pod wpływem alkoholu.
- Kontynuowanie realizacji kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.
- Realizowanie kampanii informującej o skutkach picia w ciąży, jak również zapoznanie mieszkańców z tematyką FAS – alkoholowego zespołu płodowego i uświadomienie kobietom w ciąży konieczności unikania nawet śladowych ilości alkoholu.
- Realizację kampanii, która powinna uwzględniać również informację dla mieszkańców gminy, na temat możliwych form pomocy w przypadku uzależnienia od alkoholu (także jeśli chodzi o kogoś znajomego lub członka rodziny).
- Zdaniem ankietowanych, jednym z problemów dotyczących młodzieży z Gminy Trzebowno jest sięganie po alkohol i papierosy (26,00%). Zaleca się zastosowanie w działaniach profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży strategii informacyjnej, w celu poszerzenia wiedzy na temat przyczyn i konsekwencji picia alkoholu oraz umożliwienia młodym ludziom, podejmowania racjonalnych wyborów, popartych znajomością zagadnień związanych z używaniem napojów wysokoprocentowych. By działania z zakresu strategii

informacyjnej, przynosiły oczekiwane rezultaty, powinny być realizowane przez kompetentne osoby, które cechuje wiarygodność, umiejętność wybudzenia zaufania wśród dzieci i młodzieży i budowania z nimi pozytywnej relacji. Przekazywane informacje, muszą być rzetelne oraz dostosowane do etapu rozwojowego uczniów.

- Rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Ważną rolę w diagnozie dzieci dotkniętych tym problemem, odgrywają nauczyciele, wychowawcy i opiekunowie w placówkach, którzy poprzez obserwację i dyskretne wywiady powinny zwracać uwagę na symptomy świadczące o tym, że dziecko cierpi z powodu uzależnionego członka rodziny. Pomocne mogą okazać się również warsztaty psychologiczne (np. podczas godzin wychowawczych) polegające na pracy nad samooceną, budowaniem zaufania, ćwiczeniem różnego rodzaju umiejętności potrzebnych do funkcjonowania w grupie, gry i zabawy pomagające w budowaniu więzi z innymi ludźmi, uczące norm z innymi ludźmi, dające szansę na budowanie pozytywnego wizerunku własnego, a także wycieczki, które będą pomagać budować relacje interpersonalne i pokazywać weselszy, otwarty świat.
- Kontynuowanie podnoszenia kompetencji nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach celem zwiększenia efektywności działań.
- Kontynuowanie realizacji zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – zwłaszcza adresowanych do dzieci młodszych (w szkole podstawowej) i ich rodziców. Uzależnienia behawioralne, zdaniem respondentów, są głównym problemem występującym wśród dzieci i młodzieży w mieście (74,00%).

Problem bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego – rekomendowane działania profilaktyczne:

- Zdaniem większości respondentów, skala wykluczenia społecznego w gminie jest na umiarkowanym poziomie (taką opinię wyraziło 38,00% osób). Jednak zaleca się tworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- Kontynuowanie działań pomocowych dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności. Zdaniem ankietowanych, rodziny i osoby o niskim statusie materialnym są grupami, które doświadczają wykluczenia społecznego (32,00%).
- Istotne jest, aby szkoła nadal identyfikowała problemy finansowe w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
- 8,00% osób uważa, iż poziom bezrobocia w gminie jest raczej wysoki. Zaleca się identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i dalszą pomoc obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz kontynuowanie wsparcia dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.
- Organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Istotne jest, aby osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe miały możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.
- Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.
- 44,00% mieszkańców uważa, że objęcie opieką z wykorzystaniem wolontariatu to działanie, które mogłoby pomóc osobom starszym w pełniejszym udziale w życiu społecznym. Zaleca się upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, ale również bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.

- Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmocnienie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości, a także wspieranie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Kształtowanie stylu życia oraz stanu zaspokojenia potrzeb poprzez udostępnianie informacji o ofercie usług aktywizujących skierowanych do osób w trudnej sytuacji finansowej. Informacje powinny być dostępne w często uczęszczanych miejscach w formie plakatów, ulotek, czy krótkich broszur.

Sytuacja osób z niepełnosprawnościami – rekomendowane działania profilaktyczne:

- Ważne jest promowanie włączenia osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne, budujących pozytywne nastawienie społeczne, otwartość społeczną na te niepełnosprawności, a także przekazujących rzetelne informacje na temat tych niepełnosprawności. Niewiedza jest często źródłem niechęci, mitów i niekorzystnych stereotypów, które rzutują na wszystkie sfery życia osób z niepełnosprawnościami, w tym także na ich bardzo niekorzystną sytuację na rynku pracy.
- Zaleca się prowadzenie szerokiej społecznej akcji informacyjnej o prawach, ulgach i równości szans osób z niepełnosprawnościami we wszystkich sferach ich życia.
- Osoby niepełnosprawne należą do kategorii osób, których sytuacja na rynku pracy jest niekorzystna, a przecież praca zawodowa, sama aktywność w tym wymiarze ludzkiego funkcjonowania, jest jednym z najskuteczniejszych sposobów prowadzących do integracji osoby niepełnosprawnej ze społeczeństwem. Praca zawodowa jest istotnym czynnikiem przeciwdziałającym izolacji i dyskryminacji, jest zatem wartością ważną nie tylko z jednostkowego, ale także społecznego punktu widzenia, daje możliwość uzyskiwania przez osoby niepełnosprawne samodzielności ekonomicznej. Dlatego warto pokazywać w środkach masowego przekazu dobre praktyki związane z udanymi sposobami samozatrudnienia oraz promujące aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami.

- Zaleca się dostosowywanie miejsc użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, iż jednym z problemów osób z niepełnosprawnościami są bariery architektoniczne – wskazuje na nie 55,00% respondentów. Istniejące w przestrzeniach publicznych niewralgiczne bariery i utrudnienia takie jak: krawężniki, brak chodników, podjazdów czy wyznaczonych miejsc parkingowych powinny zostać rozwiązane poprzez lepsze dostosowanie infrastruktury technicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Należy także podjąć działania mające na celu dostosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Sytuacja osób starszych - rekomendowane działania profilaktyczne:

- Należy wzmocnić rolę systemu pomocy społecznej przy jednoczesnej współpracy lokalnych organizacji, grup nieformalnych, wolontariatu, sieci samopomocowych. Kluczowe jest identyfikowanie osób będących lub potencjalnie będących w najtrudniejszej sytuacji materialnej, bez możliwości otrzymywania wsparcia w jakiegokolwiek formie (w tym także wsparcia rodziny). Następnie należy opracować/proponować takie zindywidualizowane metody pomocy, które pozwolą zapewnić tym osobom godny poziom życia.
- Rekomenduje się dalszą materialną pomoc dla osób starszych.
- Usuwanie barier biurokratycznych w dostępie do służby zdrowia. Na ogół osoby starsze nie dają sobie rady z formularzami drukowanymi drobną czcionką i zawierającymi niezrozumiałe terminy. Należy dostosować formularze do możliwości osób starszych oraz przeszkolić personel.
- Zaleca się rozwijanie transportu publicznego lub dofinansowywanie ze środków publicznych alternatywnych form transportu dla niemobilnych osób starszych wymagających specjalistycznego wsparcia medycznego i opiekuńczego.
- Utworzenie gminnej platformy informacyjnej dla osób starszych i ich opiekunów, za pośrednictwem których mogliby oni uzyskać informację o ofercie różnych podmiotów, zajęciach, możliwościach i rodzajach wsparcia. Takie punkty informacyjne mogłyby powstawać między innymi przy szpitalach, przychodniach i urzędach.

- Zaleca się dalsze przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary=chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.

W odniesieniu do innych problemów społecznych występujących na terenie gminy rekomenduje się:

- Współpracę z organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi w zakresie przedsięwzięć służących m.in. zwiększaniu aktywności społecznej, tworzeniu oferty alternatywnych form spędzania wolnego czasu, aktywizacji marginalizowanych grup społecznych, integracji międzypokoleniowej itp.
- Podejmowanie działań zachęcających młodzież do angażowania się w działalność organizacji pozarządowych, wolontariatu.
- Informowanie uczniów o możliwości odbycia konsultacji z psychologami i pedagogami szkolnymi.
- 29,00% ankietowanych źle ocenia dostępność miejsc do spędzania czasu wolnego w gminie. Zaleca się promowanie i organizację form spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież, osoby dorosłe i całe rodziny.

3. Ocena zdolności realizacji usług społecznych

Zgodnie z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej, Strategia zawiera również określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Należy zwrócić uwagę, że podmiotami ekonomii społecznej, zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy o ekonomii społecznej) są:

- 1) spółdzielnie socjalne,
- 2) warsztat terapii zajęciowej i zakład aktywności zawodowej,
- 3) centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej,

- 4) spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej,
- 5) organizacje pozarządowe⁴,
- 6) podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – to znaczy:
 - osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,
 - stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
 - spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Z kolei usługi społeczne wymienione w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, to:

- 1) polityka prorodzinna,
- 2) wspieranie rodziny,
- 3) system pieczy zastępczej,
- 4) pomoc społeczna,
- 5) promocja i ochrona zdrowia,
- 6) wspieranie osób niepełnosprawnych,

⁴ Organizacje pozarządowe o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych

- 7) edukacja publiczna,
- 8) przeciwdziałanie bezrobociu,
- 9) kultura,
- 10) kultura fizyczna i turystyka,
- 11) pobudzanie aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwo,
- 13) ochrona środowiska,
- 14) reintegracja zawodowa i społeczna.

Podmioty ekonomii społecznej, które zarejestrowane są na terenie Gminy Trzebowniko zostały wymienione w Załączniku nr 1 do niniejszej Strategii (wraz z numerami KRS – o ile występuje). Podmioty te wykonują usługi społeczne praktycznie we wszystkim obszarach, przede wszystkim jednak z zakresu: wspierania rodziny, pomocy społecznej kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzenia aktywności obywatelskiej. Dotychczasowa ich działalność stanowi istotne wsparcie w realizacji wskazanych usług przez Gminę Trzebowniko. Wskazane podmioty są dobrze przygotowane do realizacji wymienionych usług społecznych, posiadają odpowiednie zasoby, przede wszystkim kadrowe oraz sprzętowe. W konsekwencji należy pozytywnie ocenić ich zdolność do dalszej realizacji wykonywanych zadań, stanowiących wymienione usługi społeczne.

VI.ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

POMOC SPOŁECZNA (W TYM PROFILAKTYKA ZDROWOTNA)

MOCNE STRONY

1. Dobrze rozpoznane i zdiagnozowane problemy społeczności lokalnej.
2. Odpowiednia liczba pracowników socjalnych w stosunku do liczby osób korzystających z pomocy społecznej.
3. Wysokie kwalifikacje i kompetencje pracowników.
4. Pozytywne nastawienie pracowników do wykonywania obowiązków służbowych, pozytywne nastawienie pracowników jednostek pomocowych do współpracy.
5. Posiadane zasoby lokalowe.
6. Własne zasoby sprzętowe.
7. Własne zasoby materialne oraz środki pozyskane na realizację działań.
8. Funkcjonowanie rządowej i samorządowej Karty Dużej Rodziny.
9. Świadczenie usług społecznych, dostosowanych do potrzeb mieszkańców, przyznawanych bez kryterium dochodowego.
10. Usługi społeczne dla wszystkich mieszkańców, w tym m.in. świetlice socjoterapeutyczne.
11. Dobra współpraca z Policją w ramach przeciwdziałania

SŁABE STRONY

1. Wzrastająca liczba rodzin mających potrzebę pomocy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Wzrastająca liczba osób potrzebujących opieki z powodu niepełnosprawności, braku rodziny, samotności, choroby.
3. Mała liczba osób chcących wykonywać zawody pomocowe - braki kadrowe na stanowiskach pomocniczych - opiekun świadczący usługi opiekuńcze.
4. Trudna praca z dziećmi, trudności wychowawcze.
5. Brak motywacji finansowej (brak premii, nagród), przyczyna wypalenia zawodowego.
6. Brak mieszkań chronionych i niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych oraz komunalnych.
7. Brak na terenie gminy instytucji świadczącej schronienie dla osób bezdomnych.
8. Niska aktywność społeczna i zawodowa osób korzystających z pomocy GOPS.
9. Brak świątecznej i nocnej opieki zdrowotnej .

<p>przemocy.</p> <p>12. Dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego w ramach Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego.</p> <p>13. Dobrze przygotowany i sprawnie funkcjonujący Zespół Interdyscyplinarny.</p> <p>14. Działalność lokalnych Domów Seniora w Jasionce i w Stobiernej.</p> <p>15. Możliwość korzystania na terenie gminy z instytucji pomocy społecznej tj. Środowiskowego Domu Samopomocy, Domu Seniora, COM-u.</p> <p>16. Dobra dostępność do podmiotów świadczących usługi zdrowotne, w tym usługi rehabilitacyjne.</p> <p>17. Organizowanie przez Gminę Trzebowniko profilaktycznych (bezpłatnych) programów zdrowotnych, np. szczepienia przeciwko grypie, przeciw pneumokokom.</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększanie kompetencji pracowników, kształcenie ustawiczne - pozytywny wpływ na funkcjonowanie rodzin. 2. Wzrost wynagrodzeń i prestiżu pomocy społecznej. 3. Współpraca z wolontariuszami, umożliwianie odbycia praktyk zawodowych. 4. Pozyskanie środków zewnętrznych (projekty) na realizację 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak zewnętrznego finansowania usług społecznych 2. Mała ranga zawodów pomocowych, brak pracowników w przyszłości. 3. Sytuacja demograficzna, starzenie się społeczeństwa, coraz więcej osób potrzebujących opieki, a mało pracowników chcących wykonywać usługi opiekuńcze.

<p>usług społecznych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Zmiana wizerunku pomocy społecznej. 6. Zatrudnienie organizatora społeczności lokalnej (funkcja integrująca społeczność lokalną). 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Zerwane więzy rodzinne 5. Osoby z chorobami psychicznymi - coraz więcej potrzebujących wsparcia. 6. Brak dostępu wszystkich do usług medycznych. 7. Trudna współpraca pracowników pomocy społecznej ze służbą zdrowia (przychodnie, szpitale, zol). 8. Wysokie koszty opłaty za domy pomocy społecznej. 11. Wysokie koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczych i rodzinach zastępczych.
PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiana ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej 2. Zasoby osobowe – pracownicy OPS. 3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – dobre przygotowanie merytoryczne oraz prawne. 4. Praca socjalna, informowanie o wszelkich możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia 5. Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizowaniu działań profilaktycznych (półkolonie, zimowiska i obozy profilaktyczne, spotkania okolicznościowe) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak placówki prowadzącej terapię w zakresie uzależnienia od alkoholu 2. Wadliwe przepisy prawa - przymusowe leczenie odwykowe praktycznie nie istnieje. 3. Długie terminy oczekiwania na leczenie odwykowe stacjonarne. 4. Łatwy dostęp do alkoholu

6. Procedura Niebieskiej Karty w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą domową	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpośrednie sąsiedztwo Gminy z miastem Rzeszów, gdzie prowadzonych jest kilka placówek prowadzących leczenie w zakresie uzależnień 2. Kampanie społeczne przeciw spożywaniu alkoholu 3. Prelekcje w szkołach nt. uzależnień 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże zainteresowanie młodych ludzi używkami 2. Brak autorytetów wśród dorosłych – niska świadomość społeczna w zakresie istoty problemu, jakim jest alkoholizm 3. Rozpad rodziny, więzi pomiędzy rodzicami i dziećmi
EDUKACJA PUBLICZNA ORAZ KULTURA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobrze ukształtowana infrastruktura szkół. 2. Wyposażenie placówek oświatowych w technologie informacyjno-komunikacyjne TIK. 3. Wykwalifikowana kadra (więcej niż jeden fakultet) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak zapewnionej dostępności dla osób niepełnosprawnych. 2. Brak środków na rozbudowę lub inwestycje na powstanie dodatkowych miejsc w przedszkolach. 3. Niewystarczająca liczba miejsc w świetlicach szkolnych

<ol style="list-style-type: none"> 4. Stołówki szkolne wraz z zapleczem. 5. Dowóz uczniów do szkół. 6. Dobra infrastruktura sportowa. 7. Programy edukacyjne, zajęcia dodatkowe. 8. Udział szkół w projektach i programach. 	<p>– problem lokalowy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Brak opieki świetlicowej po zajęciach szkolnych dla wszystkich chętnych uczniów – niezadowolenie rodziców zwłaszcza klas IV -VI
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duży napływ nowych mieszkańców, ze względu na dostęp do usług edukacyjnych (sieć szkół i przedszkoli), jak też rynek pracy (zatrudnienie na terenie gminy). 2. Możliwość wprowadzania innowacji pedagogicznych. 3. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie programów. 4. Dobrze rozwinięty transport publiczny na terenie gminy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Częściowe wykluczenie osób niepełnosprawnych, do niektórych usług edukacyjnych. 2. Zwiększające się zapotrzebowanie na edukację przedszkolną.

2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

POMOC SPOŁECZNA

- Świadczenie usług opiekuńczych dla mieszkańców oraz specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej.
- Współpraca z Poradnią Zdrowia, PEFRON, PCPR, Fundacjami w celu pokonywania barier społecznych i technologicznych (budynki).
- Zapewnienie dostępności, szczególnie w aspekcie architektonicznym, dla osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów.
- Usługi społeczne m.in. rehabilitacja domowa, transport do miejsc wsparcia,
- Funkcjonowanie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.
- Opieka wytchnieniowa.
- Prowadzenie (kontynuowanie) zajęć specjalistycznych dla dzieci we współpracy z NGO.
- Zwiększenie wiedzy mieszkańców (dzieci i dorosłych) na temat przemocy domowej, współpraca z Komisariatem Policji, szkołami, kuratorami sądowymi, kampanie społeczne.
- Działania aktywizujące społeczność lokalną – kampanie informacyjne na temat dostępnej pomocy.
- Wprowadzenie pomocy sąsiedzkiej.
- Wspieranie rodziny, stanowiące system zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić rodzinom przeżywającym trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi zdolność do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych; współpraca z asystentem rodziny, możliwość korzystania dzieci z Placówki Wsparcia Dziennego.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (brak możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym, gospodarczym, politycznym poprzez pomoc społeczną w formie finansowej (zasiłki) oraz poprzez pomoc

niepieniężną (praca socjalna, współpraca z urzędem pracy, PCPR, Policją, Strażą Gminną).

PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- Funkcjonowanie, zwiększenie dostępności do Punktu Konsultacyjnego prowadzonego w ramach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (psycholog, terapeuta, terapia indywidualna i grupowa, porady prawne).
- Utworzenie Klubu AA, a także zwiększenie ilości spotkań/prelekcji na temat szkodliwości spożywania alkoholu oraz promocji trzeźwości.
- Łatwiejszy dostęp do stacjonarnego leczenia odwykowego.
- Praca socjalna.
- Działanie informacyjne i motywacyjne do zachowania trzeźwości.

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- Promowanie idei wolontariatu, rozbudowanie sieci wolontariuszy działających na terenie gminy, wyłonienie liderów lokalnych, którzy będą inicjowali aktywność społeczną.
- Możliwość skorzystania z Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci.
- Rozwój idei pomocy sąsiedzkiej.
- Usługi społeczne skierowane dla dzieci i nauczycieli (wsparcie dzieci i podniesienie kompetencji wychowawczych nauczycieli).
- Integracja międzypokoleniowa, wspólne działania, imprezy, pikniki, spędzanie czasu.
- Większa aktywność mieszkańców i ich zaangażowania w życie społeczne.
- Współpraca międzyinstytucjonalna jednostek działających w mieście na rzecz mieszkańców (Gminny Dom Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji).
- Rozwój, szkolenie kadry świadczącej usługi społeczne.

VII. CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

1. Cele główne strategii.

W niniejszej Strategii wizję sformułowano w następujący sposób:

Trzebownisko – Gmina dążąca do zapewnienia bezpieczeństwa i wysokiego standardu życia mieszkańców, dostosowana do bieżących potrzeb społecznych.

Natomiast misja wyrażona została:

Trzebownisko jako gmina bezpieczna i otwarta dla mieszkańców, która:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązuje problemy społeczne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę prozdrowotną, zwłaszcza dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem integracji międzypokoleniowej.

Wobec przedstawionej wizji, jak również mając na względzie przedstawioną Diagnozę, a także kontynuację części dotychczasowych działań, cel główny niniejszej Strategii należy sformułować w następujący sposób:

Trzebownisko – Gmina bezpieczna, kreująca warunki do pełnego wspierania mieszkańców, poprzez realizację bieżących potrzeb społecznych.

Mając na względzie zasadność zapewnienia ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano o podtrzymaniu dotychczas wytyczonych kierunków strategicznych (nieznacznie

zmodyfikowanych), z uwzględnieniem bieżących zmian. W konsekwencji określono następujące Cele Strategiczne:

- I. Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.**
- II. Aktywizacja i integracja osób/grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem polityki senioralnej oraz osób z niepełnosprawnościami.**
- III. Efektywna polityka prozdrowotna, zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.**

2. Cele operacyjne i ich realizacja

<u>Cel Strategiczny nr I</u> <u>Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych</u>	
<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>
1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin	<ul style="list-style-type: none"> – Kontynuacja i doskonalenie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin – Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami Gminy zajmującymi się polityką społeczną – Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług – Wsparcie specjalistyczne osób na co dzień zajmujących się pracą z rodzinami dotkniętymi przemocą (superwizja)
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie i wdrożenie kolejnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie – Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
2. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych – rozszerzenie oferty placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz pomocowych	<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy – Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie - realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych, grup wsparcia, grup korekcyjno-edukacyjnych, poradnictwo dla osób doświadczających przemocy w rodzinie – Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla

	osób starszych
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć w zakresie zwiększenia kompetencji wychowawczych – Zwiększenie oferty poradnictwa specjalistycznego – Liczba zawiązanych grup wsparcia dla rodzin (ew. ilość spotkań w ramach istniejących grup wsparcia) <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p>3. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Podnoszenie kompetencji rodzicielskich – Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego – Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego – W razie potrzeby lub zapewnienie ofiarom przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych; kontynuacja współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć w zakresie zwiększenia kompetencji wychowawczych – Zwiększenie oferty poradnictwa specjalistycznego – Liczba mieszkań chronionych (jeżeli zostaną otworzone, zgodnie z zapotrzebowaniem) – Liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego. 	
<p>4. Wspieranie rodzin z dziećmi</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży – Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin – Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem

<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba/ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży – Liczba dzieci, którym zorganizowano wypoczynek (letni, zimowy) – Liczba zajęć dokształcających dla dzieci (ew. ilość godzin zajęć) – Liczba świetlic/klubów młodzieżowych, placówek wsparcia dziennego – Liczba (oraz kwota) wypłaconego wsparcia finansowego dla rodzin 	
<p>5. Wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie dokształcania dla dzieci szczególnie z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym – Opracowanie programu zajęć dodatkowych dla dzieci – Wdrażanie programów terapeutycznych i profilaktycznych służących rozwojowi rodziny – Rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba/ilość zajęć dla dzieci i młodzieży – Liczba świetlic/klubów młodzieżowych, placówek wsparcia dziennego <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p>6. Edukacja środowisk zaangażowanych w pomoc i integrację społeczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą i integracją społeczną – Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi – Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych – Pozyskanie środków finansowych na realizację różnorodnych projektów kulturalnych – w tym z zakresu edukacji kulturowej, organizacji imprez, zajęć dla różnych grup społecznych. – Zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla przedstawicieli instytucji zajmujących się pomocą i integracją społeczną oraz dla specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi – Wielkość i rodzaj pozyskanych środków na realizację projektów 	

- Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań (np. kampanii) zwiększających świadomość społeczną w zakresie tematu przemocy domowej

Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.

Czas realizacji – lata 2023-2030

Finansowanie – budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne programy, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe

Realizatorzy – Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki oświatowe, kulturalne i sportowe, i inne.

Partnerzy w realizacji – m in. placówki ochrony zdrowia, szkoły, organizacje pozarządowe, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, Policja, Prokuratura rejonowa, kuratorzy sądowi, Kościół, społeczność lokalna oraz pozostałe podmioty.

Cel Strategiczny nr II
Aktywizacja i integracja osób/grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
ze szczególnym uwzględnieniem polityki senioralnej
oraz osób z niepełnosprawnościami.

<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>
1. Aktywizacja osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> – Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne – Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych – Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia – Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej

Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:

- Liczba przeprowadzonych lub współfinansowanych szkoleń dla bezrobotnych
- Wielkość i rodzaj przyznanej pomocy społecznej dla bezrobotnych

Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki

niemierzalne.	
<p>2. Rozwój usług społecznych i aktywizacja dla osób z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców – Organizacja zajęć i warsztatów dla osób niepełnosprawnych – Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych – Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych – Upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności – Wsparcie dla opiekunów faktycznych osób niepełnosprawnych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu – Rozwój usług opiekuńczych i asystenckich świadczonych w społeczności lokalnej w formach środowiskowych jako element deinstytucjonalizacji wsparcia wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami poprzez opiekę Asystentów Osób Niepełnosprawnych lub opiekę wytchnieniową
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba zorganizowanych imprez – Liczba zorganizowanych zajęć i warsztatów – Liczba zrealizowanych usług – Rodzaj (oraz wielkość) udzielonego wsparcia i pomocy opiekunom osób z niepełnosprawnościami <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p>3. Rozwój usług społecznych i aktywizacja seniorów</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Likwidacja barier architektonicznych – Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla seniorów – Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych – Pomoc w organizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych

	<ul style="list-style-type: none"> – Promowanie w środowisku seniorów form aktywnego spędzania czasu wolnego. – Zapewnienie integracji międzypokoleniowej – Rozwój usług edukacyjnych adresowanych od osób starszych.
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba i rodzaj prac/działań w ramach likwidacji barier architektonicznych – Liczba i rodzaj udzielonych świadczeń opiekuńczych i specjalistycznych – Liczba przeprowadzonych szkoleń – Liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć/warsztatów/imprez integracyjnych – Liczba i rodzaj udzielonych działań/usług o charakterze edukacyjnym <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p>4. Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem oraz bezdomnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Rozszerzenie programów dożywiania dzieci i młodzieży – Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem – Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego – Zmniejszanie zjawiska wykluczenia społecznego osób bezdomnych i osób zagrożonych bezdomnością - wdrażanie programów prowadzących do przeciwdziałania bezdomności. – Rozwijanie zindywidualizowanych form wsparcia, w tym asystentury oraz innych form usług społecznych na potrzeby bezdomnych osób i rodzin w tym deinstytucjonalizacja wsparcia (praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne i inne)
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba (skala) udzielonej pomocy w ramach programu dożywiania dzieci i młodzieży – Liczba zorganizowanych (bądź wspartych finansowo) wyjazdów dla dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem – Rodzaj i skala form wsparcia zindywidualizowanego <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	

Czas realizacji – lata 2023-2030

Finansowanie – budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne programy, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe

Realizatorzy – Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe i kulturalne, i inne.

Partnerzy w realizacji – m in. placówki ochrony zdrowia, szkoły, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki wsparcia, Policja, Kościół, społeczność lokalna, a także pozostałe podmioty.

Cel Strategiczny nr III
Efektywna polityka prozdrowotna,
zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.

<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>
1. Promocja społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none">– Organizacja różnego rodzaju imprez integracyjnych– Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego– Promocja idei wolontariatu, jako wsparcie dla systemu pomocy społecznej– Pobudzanie oddolnych inicjatyw
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none">– Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń o charakterze integracyjnym– Rodzaj i ilość nowych form aktywizacji społeczno- kulturalnej <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
2. Rozwój inicjatyw i działań aktywizujących życie lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none">– Wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji społecznych i pozarządowych

	<ul style="list-style-type: none"> – Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako pełnowartościowych członków społeczeństwa – Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba (skala) udzielonego wsparcia dla organizacji społecznych i pozarządowych – Liczba/skala działań podjętych w ramach promocji seniorów i osób z niepełnosprawnościami (w tym również imprezy integracyjne) <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p>3. Zminimalizowanie zjawisk problemów społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, prawnego, terapeutycznego – Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii – Kontynuacja kontroli w punktach sprzedaży alkoholu – Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych – Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych – Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i kontynuacja/wdrażanie programów profilaktycznych i kampanii społecznych
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba i rodzaj oferowanych usług w ramach poradnictwa (specjalistycznego, psychologicznego, prawnego oraz terapeutycznego) – Liczba zorganizowanych szkoleń (bądź innych działań) dla rodziców i dzieci na temat szkodliwości alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych (inne działania – np. kampanie edukacyjne) – Liczba przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży alkoholu – Liczba i rodzaj działań pomocowych w ramach zwiększania dostępności terapii i rehabilitacji dla osób uzależnionych/współuzależnionych <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	

<p>4. Upowszechnianie kultury zdrowego stylu życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych – Promocja modelu zdrowego stylu życia – Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych – Wdrażanie projektów i programów promujących zdrowy styl życia
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć sportowych i/lub rekreacyjnych – Rodzaj kampanii promujących zdrowy tryb życia <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo- sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p><u>Czas realizacji</u> – lata 2023-2030</p> <p><u>Finansowanie</u> – budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne programy, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe</p> <p><u>Realizatorzy</u> – Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe i kulturalne</p> <p><u>Partnerzy w realizacji</u> – m in. placówki ochrony zdrowia, szkoły, placówki leczenia uzależnień , ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna, a także inne podmioty</p>	

VIII. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji Strategii obejmują przede wszystkim:

- wzrost aktywności mieszkańców (zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej);
- wzrost aktywności instytucji pomocowych, powiązany z wzrostem zaufania do tychże instytucji;
- zmniejszenie ilości oraz ogólnej skali problemów społecznych.

Prognozowane zmiany Gmina Trzebownik osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

Szczegółową prognozę zmian zawiera poniższa tabela.

<u>Problem społeczny</u>	<u>Prognoza zmian</u>
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none">– spadek liczby osób bezrobotnych– aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym– zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy– wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none">– poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej– powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych– podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych– wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe

	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami – łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu – rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> – poprawę warunków życia mieszkańców – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą – ochrona ofiar przemocy – prowadzenie specjalistycznych porad i terapii dla sprawców przemocy – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie
Osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych, w tym tworzenie mieszkań chronionych i wspomaganych

IX.SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Wójt – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet przy pomocy Urzędu Gminy; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Gminy – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych.

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania

społecznego. Wśród zadań publicznych gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Nie bez znaczenia, w całokształcie finansowania działań niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, może być udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych.

Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządu gminnego, wzmocnionym potencjałem sponsorów, przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Koszt realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzebownik na lata 2023-2030 został oszacowany w skali rocznej, odrębnie dla poszczególnych celów strategii. Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych w roku 2023 będą oscylować w granicach określonych w poniższym zestawieniu:

<u>Cel:</u>	<u>2023</u>	<u>2024 - 2030</u>
I		Realizacja zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023- 2030 w latach 2024- 2027 będzie finansowana z budżetu Gminy do wysokości środków finansowych zaplanowanych na ten cel w danym roku budżetowym.
II		
III		

Wskazane wyżej ramy finansowe, stanowią oszacowanie kosztów realizacji niniejszej Strategii. Natomiast wszelkie zmiany w budżecie (uchwale budżetowej) niezbędnym do osiągnięcia celów niniejszej Strategii podlegają zatwierdzeniu przez Radę Gminy, w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gmina Trzebowniko będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno - promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

MONITORING I OCENA WDRAŻANIA STRATEGII

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Niniejsza Strategia, po jej uchwaleniu przez Radę Gminy, zostanie opublikowana i udostępniona na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Trzebowniko oraz GOPS.

Głównym Koordynatorem i Realizatorem niniejszej Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebowniku, reprezentowany przez Kierownika.

Jednocześnie, wskazać należy, że Kierownik GOPS wskazuje Koordynatorów Wspierających, jako osoby/podmioty wspierające realizację poszczególnych Celów (bądź Kierunków działania) niniejszej Strategii. Osoby te, jeżeli nie podlegają służbowo Kierownikowi GOPS, są przydzielane/delegowane do wskazanych zadań na polecenie Wójta (na wniosek Kierownika).

Podstawowymi realizatorami Strategii, poza GOPS, są:

- Urząd Gminy;
- Zespół Interdyscyplinarny;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Pedagodzy szkolni;
- Szkoły i przedszkola.

Ponadto, partnerami współrealizującymi Strategię mogą być m.in.: organizacje pozarządowe realizujące zadania spójne z celami strategii, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Poradnie Zdrowia Psychicznego, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy.

Stosownie do zapisów Strategii, w miarę potrzeby aktualizuje się istniejące lub proponuje kolejne programy lub projekty z zakresu pomocy społecznej, przedstawiając stosowne propozycje Radzie Gminy. Istniejące i przyszłe programy pomocy społecznej oraz zawarte w nich projekty realizuje się z uwzględnieniem wizji i misji oraz celów (kierunków działania) ustalonych w niniejszej Strategii.

Do 30 stycznia każdego roku na ręce Kierownika GOPS Koordynatorzy Wspierający składają sprawozdanie za poprzedni rok z realizowanych zadań, z uwzględnieniem właściwych programów i projektów pomocy społecznej i oceną stopnia osiągnięcia celów nakreślonych w strategii. Całościowy raport Kierownik GOPS przedkłada Wójtowi do końca pierwszego kwartału każdego roku za rok poprzedzający.

AKTUALIZACJA STRATEGII

Przeгляд aktualizacyjny Strategii odbędzie się po co najmniej 4 latach realizacji. Za aktualizację odpowiada Kierownik GOPS.

Przeгляд aktualizacyjny to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach z realizatorami Strategii, na podstawie zebranych materiałów i wyników corocznego monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.

ZAŁĄCZNIK NR 1 – WYKAZ PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

Lp.	Numer KRS	Nazwa
1.	0000002563	LUADOWY KLUB SPORTOWY "PIAST"
2.	0000010007	LUADOWY KLUB SPORTOWY "ŁĄKA"
3.	0000013209	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ŁĄCE
4.	0000014568	STOWARZYSZENIE POMOCY DZIECIOM I MŁODZIEŻY SPRAWNEJ INACZEJ W TRZEBOWNISKU
5.	0000015553	LUADOWY KLUB SPORTOWY "TRZEBOWNISKO" W TRZEBOWNISKU
6.	0000017986	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W STOBIERNEJ
7.	0000019007	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ŁUKAWCU
8.	0000019882	KÓŁKO ROLNICZE W JASIONCE
9.	0000025351	LUADOWY KLUB SPORTOWY STOBIERNA KRZYWE
10.	0000027274	KLUB SPORTOWY "ZACZERNIE" W ZACZERNIU
11.	0000027845	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WÓLCE PODLEŚNEJ
12.	0000030716	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W NOWEJ WSI
13.	0000031385	LUADOWY KLUB SPORTOWY "LEŚNA" WÓLKA PODLEŚNA
14.	0000034100	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W TERLICZCE
15.	0000034479	KLUB SPORTOWY "STOBIERNA"

16.	0000048565	STOWARZYSZENIE NA RZECZ POMOCY RODZINIE "AGAPE"
17.	0000056283	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ PODKARPACKIEJ RODZINY SZKÓŁ IM. JANA PAWŁA II
18.	0000066284	TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ZACZERNIA W ZACZERNIU
19.	0000070119	AEROKLUB RZESZOWSKI
20.	0000087035	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W TRZEBOWNISKU
21.	0000100042	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W JASIONCE
22.	0000167753	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ZACZERNIU
23.	0000169350	STOWARZYSZENIE GOSPODYŃ WIEJSKICH GMINY TRZEBOWNISKO
24.	0000173820	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W TAJĘCINIE
25.	0000226485	STOWARZYSZENIE PODKARPACKI ZWIĄZEK BYŁYCH PRACOWNIKÓW PGR
26.	0000262473	GILDIA MIŁOŚNIKÓW NAUKI
27.	0000262828	STOWARZYSZENIE SPOŁECZNO-KULTURALNE "WSZYSCY RAZEM"
28.	0000286730	STOWARZYSZENIE "STOBIERNA - WIEŚ AKTYWNA"
29.	0000288724	TOWARZYSTWO INICJATYW SPOŁECZNYCH "GAMA"

30.	0000482602	STOWARZYSZENIE ULTRA RUN
31.	0000507791	STOWARZYSZENIE RODU OSTOJA
32.	0000521154	STOWARZYSZENIE WŁAŚCICIELI PRYWATNYCH OGRODÓW DZIAŁKOWYCH W TRZEBOWNISKU
33.	0000554721	KONNA STRAŻ OCHRONY PRZYRODY I TRADYCJI IM. 20 PUŁKU UŁANÓW
34.	0000576443	WIZJA SUKCESU
35.	0000677510	MAŁA AKADEMIA PIŁKARSKA W GMINIE TRZEBOWNISKO
36.	0000705065	STOWARZYSZENIE "RODZICE NA MEDAL Z ZACZERNIA"
37.	0000876748	STOWARZYSZENIE WIERNOŚĆ
38.	0000882018	STOWARZYSZENIE "PORTUS FELIX"